Українська держава понад усе!
Видання Історичного клубу “Холодний Яр”

2020 рік
Січень
Число 1 (407)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Видання Історичного клубу “Холодний Яр” Передплатний індекс 33545

ЛИЦАР ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА МИХАЙЛО СИНІЛЬНИК

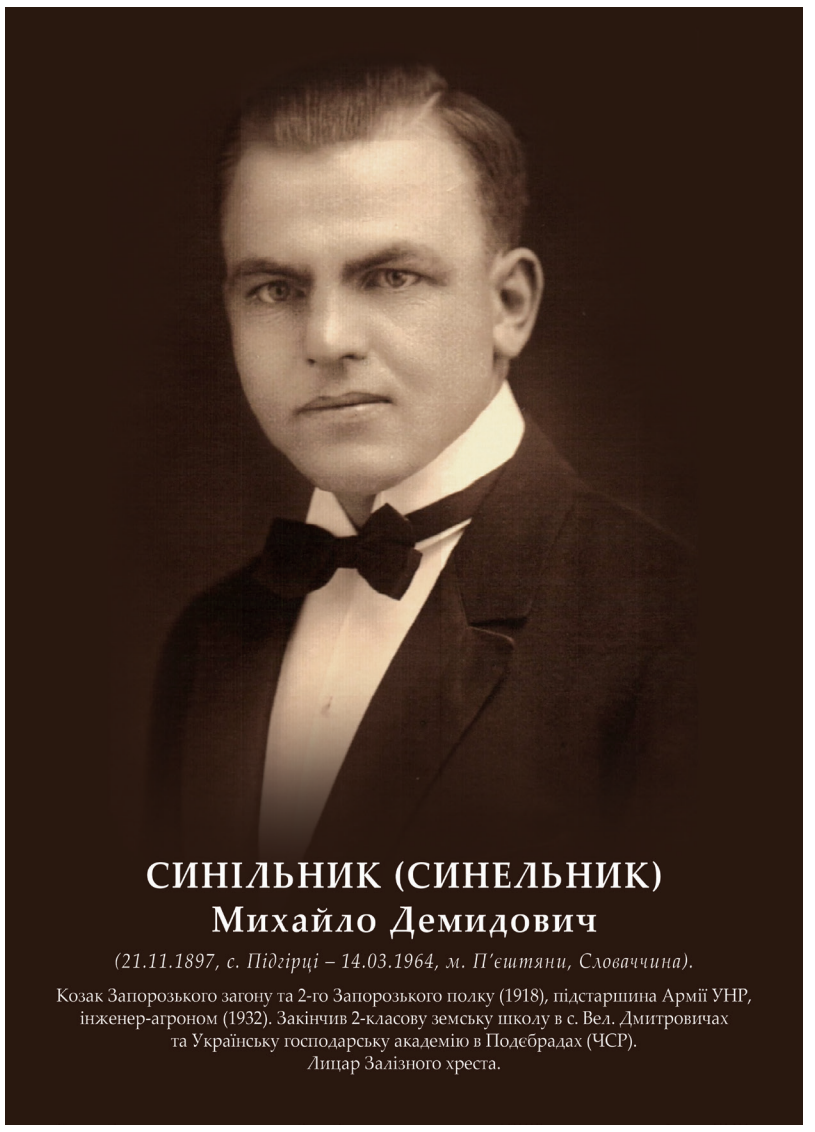

СИНІЛЬНИК (СИНЕЛЬНИК)
Михайло Демидович

(21.11.1897, с. Підгірці – 14.03.1964, м. П’єштяни, Словаччина).

Козак Запорозького загону та 2-го Запорозького полку (1918), підстаршина Армії УНР, інженер-агроном (1932). Закінчив 2-класову земську школу в с. Вел. Дмитровичах та Українську господарську академію в Подєбрадах (ЧСР). Лицар Залізного хреста.

6 грудня 2019 р., у День Збройних сил України, в Обухівському народному мистецькому центрі, тепло і щиро обухівці відзначили 100-річчя початку Першого зимового походу Армії УНР та одного з його учасників – Михайла Синільника із с. Підгірців на Обухівщині.

Про історію Зимового походу розповів Роман Коваль: “6 грудня 1919 р., повернувшись із наради у командарма, Петро Дяченко наказав збірку полку Чорних запорожців. «На великому майдані коло церкви в Чорториї Новій вишикувався кінний полк Чорних запорожців… Непорушно стояли кінні сотні, наїжачивши списи. Темніли пластуни у струнких рядах, а за ними – важкі кулемети. Безвусі обличчя, все ясні, мов дитячі, очі. Але яку втому видно в них… Здавалося, що в кожного на лиці записана вся трагедія його Батьківщини. Але не видно апатії. Все це молоді ветерани, що вже третій рік б’ються». Об’їхавши сотні, Петро Дяченко став перед полком. «Настала мертва тиша, і тільки вудила коней побрязкували та повівали чорні шлики на шапках козаків.

– Козаки, тимчасово переміг нас ворог. Для нас лишилася одна дорога – йти в запілля. Хто не бажає іти в партизанщину, хай залишиться тут, хай виїде наперед!

Запанувала тиша. Ряди стояли мов кам’яні, жоден козак не поворушився. Коли зразу громоподібне “слава!” затрусило повітрям. Втомлені й почорнілі обличчя козаків засвітилися радістю, в очах запалав огонь завзяття. Козаки мов відродилися».

Одним з тих, хто мав відвагу піти у смертельно небезпечне невідоме, був Михайло Синільник (Синельник). Перший зимовий він пройшов у лавах 3-го Запорозького полку ім. Северина Наливайка. Це був не перший його похід у лавах козацького війська. «Під час наступу большевиків на Київ, – писав він в автобіографії, – в складі бойового куріня Всеукраїнської ради військових депутатів брав участь по обороні м. Київа, з яким і відійшов з Київа, та вступив до Коша низового війська запорозького (Запорозького загону ген. Костянтина Прісовського. – *Ред.*). З кошем наступав на ст. Коростень, м. Бердичів, а відтак з німцями – на Київ».

Це лаконічне свідчення означає, що Михайло брав участь у придушенні Січневого (1918 р.) повстання більшовиків, у вуличних боях у Києві, можливо, у боях за Арсенал, означає, що він намагався оборонити Київ від кривавих полчищ полковника Муравйова. Після того як наше військо не встояло перед дикою російською ордою, мусило відступити з Києва до м-ка Гнатівки, неподалік Києва. Ситуація у Гнатівці була апокаліптична: деморалізоване військо розкладалося, багато хто готовий був розходитися по домівках, деякі частини вічували. Але не Михайло Синільник…

На нараді старшини вирішили відпустити всіх, хто не хоче продовжувати боротьбу, залишити тільки добровольців, зібрати їх під єдине командування в Окремий Запорозький загін. Михайло Синільник не спокусився можливістю вже за добу бути в рідній хаті – з Гнатівки до його домівки у Підгірцях було палицею кинути, десь із 30 верст. Козак Синільник прагнув вигнати загарбників з рідної землі. Він влився у Запорозький загін, який навесні 1918 р. був розгорнутий у дивізію, а потім у корпус, який став основою військ Центральної Ради. Отже, Михайла Синільника можна назвати співтворцем українського війська”.

Урочисте вшанування героїв Першого зимового почалося спільним співом національного славня “Ще не вмерла України ні слава, ні воля” у виконанні народного хорового колективу “Українська пісня” та художнього колективу “Дмитрівчани” під керівництвом заслуженого працівника культури України Романа Черепахи.

На вшанування приїхали зі Словаччини син Роман та двоюрідні онуки героя – Борис і Богдан. Виступ Романа Синільника був дуже теплий та емоційний. Він зворушив усіх. У багатьох на очах з’явилися сльози, коли Роман розповідав про батька, про своє дитинство, життя у Словаччині. Несподівано він підійшов до піаніно і виконав мелодію пісні “Дивлюсь я на небо…”, якої його у дитинстві навчив батько. Це викликало бурю емоцій у залі.

Виступили також двоюрідні онуки Михайла Синільника Богдан і Борис, які подякували небайдужим українцям за вшанування їхнього діда. Тепле слово вдячності сказала й онучка рідного Михайлового брата Івана, репресованого Москвою, Тамара Зленко. Були з нами в той вечір й Іванові онуки – Олена Діденко та Сергій Синільник.

Про необхідність об’єднання українців перед теперішньою загрозою втрати держави наголосив в. о. голови Обухівської райдержадміністрації Олександр Проценко, учасник українсько-російської війни в батальйоні “Київська Русь”.

“Командармом Першого зимового походу, – продовжував ведучий Роман Коваль, – був Михайло Омелянович-Павленко, син сотника Задунайського козацтва і грузинської княгині Олександри (вона з роду грузинських князів Русієвих-Курцебашвілі). Українсько-грузинська дружба знайшла своє втілення і в долі грузина Сандро, добровольця ОДЧ “Карпатська Січ», військовослужбовця ЗСУ. Під час захисту України він утратив ногу. Сандро не захотів вивчати російський «язик» окупантів, а українську мову ще тільки почав учити. Він уже знає вірш Івана Франка «Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служить». Привітаймо його і попросимо виконати цей чудовий вірш”.

Виступ грузинського добровольця зворушив всіх до глибини душі. Оплески довго не втихали… Далі промовляв його бойовий командир – Олег Куцин, командир ОДЧ “Карпатська Січ”. Він представив книгу Михайла Колодзінського “Воєнна доктрина українських націоналістів”, а доброволець батальйону “Азов” Марко Мельник – спогади “Жадання фронту” – про свою війну з Росією. Промовляв також доброволець ДУК “Правий сектор” Олександр Крамар-“Куць”.

Бандурист Тарас Силенко на пошанівок Михайла Синільника виконав пісні “Взяв би я бандуру” та “У 1939 році” про боротьбу Закарпатської України.

“Старий” болбочанівець, визволитель Криму, лицар Залізного хреста Михайло Синільник відійшов до своїх побратимів 14 березня 1964 року в м. П’єштянах, що у Словаччині. У той вечір на його пам’ять лунали також пісні “Повіяв вітер степовий”, “Гей, ви, стрільці січовії”, “Їхали хлопці три запорожці”, “Ой у лузі червона калина”. Виконав їх об’єднаний хор під керівництвом Романа Черепахи.

Співорганізатор вшанування Любов Криворот наголосила на важливості вшанування героїв. Вона подякувала за допомогу організаторам вечора пам’яті – Історичному клубові “Холодний Яр”, організації “Правий сектор” Обухівського району (керівник Олександр Лінський), директорові СТДВ “Світанок”, депутатові Обухівської районної ради Олександрові Устименку, волонтерській організації “Материнське серце” (керівник Віра Іщенко), Обухівському народному мистецькому центру (керівник Олена Артюшенко) та християнській церкві “Життя”, а також народному хоровому колективу під керівництвом Романа Черепахи. Окрема вдячність – Козинській селищній раді під керівництвом Валерія Гартіка, яка забезпечила транспортом хор для його участі у вшануванні Михайла Синільника.

Слава тим, хто любить Україну зі зброєю в руках! Щира подяка всім, хто вшанував борців за визволення України!

ТРИ ПОКОЛІННЯ ВОЯКІВ

Ветеран УПА Степан Петраш із Калуша Івано-Франківської області. Йому 93-й рік. Він боровся за Українську державу в 1940-х. Також на світлині Олег Куцин із Закарпаття – командир ОДЧ “Карпатська Січ” у 2014–2016 роках. Ліворуч – Марко Мельник із Кривого Рогу, доброволець батальйону “Азов” у 2014–2015 роках, автор спогадів “Жадання фронту”.

Всі – члени Історичного клубу “Холодний Яр”.

І всі вони вітають читачів “Незборимої нації” з Днем Соборності.

м. Калуш
Прикарпаття

ДОБРІ НОВИНИ

У Полтаві в меморіальній оселі Панаса Мирного під час відкриття експозиції “Вкраїні рідній вільній та коханій…” голова обласного відділення “Жіночої громади” Валентина Шемчук оголосила про новий проект – встановлення меморіальної дошки хорунжому Армії УНР, творцеві першої Шевченкіани Михайлові Гаврилку.

У Кривому Розі на будинку, де жив “кіборг” Геннадій Дощенко-“Дощ”, до річниці його народження тернівські козаки встановили пам’ятну дошку. Панотець Іван (ПЦУ) освятив її. Вічна слава!

На Бориспільщині на базі Ревнівської ЗОШ І–ІІІ ст. відкрито музей “Український спротив на Бориспільщині 1917–1991 рр.”, присвячений 100-річчю Української революції. Експонати музею розповідають про боротьбу наших прадідів за Українську державу. Відкриття музею відбулося за програмою науково-практичної районної конференції “Національно-патріотичне виховання дітей та молоді: історичний та педагогічний аспекти”. Учасники конференції – вчителі шкіл району, бібліотекарі, краєзнавці. Після екскурсії “Сторінками музею” вони подивилися літературно-музичну композицію “Сходинками до свободи” у виконанні учнів Ревнівської школи, виступ театру “Барвінок” ОНЗ “Вороньківський НВК” “Та вона відродилась, сотня оця…” за поемою М. Карпенка “Отаман Черпак” (керівник Н. Гриценко). Музей українського спротиву став першим на Бориспільщині.

Андрій ЗИЛЬ, краєзнавець

ШАНА ГЕРОЯМ!

Учасник бою під Крутами Матвій Данилюк прожив 103 роки. І в часи СССР з усіма вітався “Слава Україні!”. У подушці ховав український прапор.

Матвій Данилюк – один з небагатьох учасників Визвольної війни 1917–1920-х рр., який дожив до проголошення Української держави. А на 50-річчя УПА, у 1992-му, їздив бричкою Гороховом. Помер 1994 року. Похований у с. Ватині Горохівського району Волинської області.

Його правнук Володимир Іщук, вояк батальйону “Світязь”, загинув під Іловайськом 26 серпня 2014 року.

Шана героям!

Мірко САБЛІЧ

Дорогі друзі та однодумці!

Основною метою діяльності Історичного клубу “Холодний Яр” є дослідження боротьби українського народу за побудову національної держави, відновлення історичної справедливості щодо полеглих, увічнення їхнього подвигу.

Члени Історичного клубу “Холодний Яр” зробили чимало добрих справ.

Історичний клуб “Холодний Яр” – це відроджені могили героїв, це десятки книжок і фільмів про Визвольну боротьбу, сотні радіопередач і вечорів пам’яті героїв, тисячі статей. Це робота в архівах. Це пам’ятники українським героям, меморіальні дошки, перейменування вулиць на їхню честь. Це Всеукраїнські щорічні вшанування героїв Холодного Яру, які, на думку Юрія Сиротюка, стали головною культурною подією року.

Завдяки великій праці ми стали – колись зруйнованою ворогом – ланкою між героями доби УНР і нинішнім поколінням, яке має реалізувати нарешті державницьку ідею вояків Армії УНР, отаманів нескореної України та вояків УПА.

Хто бажає сприяти діяльності Історичного клубу “Холодний Яр”, просимо надсилати пожертви на наш рахунок: р/р: 26003052681886, МФО: 320649, ЄДРПОУ: 41265356, ПАТ КБ “Приватбанк”.

При сплаті вказувати призначення платежу: “безповоротна фінансова допомога”. Здійснити внесок можна і на картку скарбника Історичного клубу “Холодний Яр” Марини Хаперської, ПриватБанку: 5168 7427 1193 6546.

Щиро дякуємо за бажання допомогти у шляхетній праці Історичного клубу “Холодний Яр”.

СВЯТО В ГОШЕВІ

22 грудня в с. Гошеві, що лежить біля підніжжя Ясної гори, де р. Свіча омиває свої береги, відбулося велике свято. Це Гошівська "Просвіта" своє тридцятиліття відзначила присвятою пам'яті о. Ярослава Лесіва та 30-річчю легалізації УГКЦ; пам'яті Зеновія Красівського, його 90-річчю від дня народження; пам'яті В'ячеслава Чорновола та 30-річчю організації Народний рух України.

У кожного з них своя життєва дорога та спільна мета: служити Україні.

Ярослав Лесів та Зеновій Красівський виростали на бойківській землі, де жила стрілецька та повстанська пісня, серед облав, розбитих криївок та свіжих могил. І Ярослав Лесів, і Зеновій Красівський стали політв'язнями. Кожен пройшов свою хресну дорогу. Їхні болі та страждання, їхня любов до України виливалися у Слові.

Доля Ярослава Лесіва була невблаганна: етапи, Владимирський централ, Сибір…

Він стає священником. Організовує перші великі літургії в Зарваниці, від імені УГКЦ виступає у квітні 1989 р. на 50-тисячному мітингу на Лужниках у Москві, організовує голодування в Москві з метою легалізації УГКЦ. Це був новий тип священника, трагічна смерть якого повела багатьох у рідну українську церкву.

На святі Зеновій Красівський постає як видатний поет, публіцист, непохитний борець за волю України та її самостійність, невтомний захисник християнської віри і церкви, голова проводу ОУН у краї.

Так, його ловили кулі, "дурдоми", тюрми. Але, як Сковороду, не піймали. Дріт не залишив і сліду на завжди доброзичливому обличчі, на вибіленій болем його душі. Він писав: "А в мене чи не весь вік, бо й на волі я не виходив із трибу… Я боявся хіба що розминутися з честю".

Серед багатьох пісень, що звучали на святі, Зеновію Красівському була присвячена пісня "Насунулись чорнії хмари".

На небосхилі української історії для кожного українця залишиться постать В'ячеслава Чорновола. Він у 30-річний ювілей Руху в Україні постає перед нами як людина, що жила всупереч багатьом істинам і стала пророком у своїй Вітчизні. А було… Його ім'я переказували пошепки, з душі в душу, із серця в серце. Тепер він став для нас символом українства. Один урок з його смерті чи всі засвоїли?

Ведучі свята Ольга Мельникович (автор сценарію вечора пам'яті) і Ярослав Кіцул, завершуючи свято, звернулися із закликом до присутніх: "Як то сталося? На Коновальця – бомба, на Бандеру – синильна кислота, на о. Я. Лесіва – вантажівка, на Чорновола – КАМАЗ, на Ющенка – діоксин… Люди! Будьмо мудрими! Будьмо одно і заодно. Во ім'я своїх дітей, во ім'я України. Коли увечері у ваш дім прийде Різдво, ялинка, згадаймо хоч на хвилину про того, який в окопі мерзне на війні, який своє Різдво зустріне в полі під кулі свист… Не говори… А помолись за мертвих і живих".

На святі колядки та щедрівки прозвучали у виконанні гімназистів Розточанської сільської гімназії, патріотичні пісні та пісні на вірші о. Ярослава Лесіва виконував гурт "Кремінь" (музика Михайла Мельниковича, він же керівник гурту "Кремінь", голова "Просвіти" в Гошеві з 1990 р., організатор свята).

Шануймо діячів минулого! Вони і далі повинні бути з нами.

Ольга МЕЛЬНИКОВИЧ
с. Гошів Долинського району
Івано-Франківської обл.

КОЗАЧКА ЧОРНИХ ЗАПОРОЖЦІВ

У січні 2020 р. має побачити світ т. 3 енциклопедії "«Подєбрадський полк» Армії УНР". Пропонуємо до уваги біографію видатної, але, на жаль, забутої особистості – воїна-митця Марії Стовбуненко-Заїченко

СТОВБУНЕНКО-ЗАЇЧЕНКО Марія (20.07.1900, м. Кишинів Бессарабської губ., тепер Молдова – після 1927). Просвітянка, повстанець отаманів Овсія Гончара та Дмитра Соколовського (1919), військовий урядовець, козачка полку Чорних запорожців Армії УНР, скульптор, учителька.

Дружина сотника Олександра Стовбуненка-Заїченка. У "Життєписі" зазначала: "Виховувалася з 1907 року в школі Св. Серця в Парижі, пізніше переїхала до м. Требіша в Прусії, де вчилася до 1910 року. Звідти переїхала до Львова, де вчилася в роках 1911-13 в сс. (сестер. – *Ред.*) Назаритянок, від яких в 1914 році повернулася до Парижу (школи Св. Серця), де закінчила 5 класів ліцею. Того ж року поїхала до родичів у Славуту. З вибухом війни залишилася там, де перейшла до 7 кляси комерційної школи. З евакуацією цієї школи до Лохвиці я перейшла, як дочка вбитого на Далекому Сході старшини, до Київського Маріїнського інституту. Іспит зрілости за 8 класів здала в 1918 р. в Білій Церкві в гімназії імени Бориса Грінченка. Після цього працювала в місцевій «Просвіті». Після окупації повіту московською владою я вступила в партизанські частини ([Овсія] Гончара, [Дмитра] Соколівського), в складі яких брала участь в боях за Волю Народу. Після поранення під Брацлавом в складі 2 Київського коша приймаю посаду урядовця в Могилівському повітовому комісаріаті (1919 р.), а згодом вчительки в с. Комарниці Могилівського повіту. Перенесла плямистий тиф. В 1920 р. поступила урядовцем у Бердичеві до мобілізаційного відділу, після його розформування перейшла на цю ж посаду до Овруцького повітового військового начальника. Це управління було розформоване після заняття ворогом міста і увійшло до складу Дієвої армії. Я залишилася в ній як козак і брала участь в бойових операціях до 20 листопада 1920 року. В інтернуванні працювала урядовцем у відділі зв'язку для ведення кореспонденції на чужих мовах. У таборах Вадовиці та Стрілкові працювала в художніх студіях при культурно-освітньому відділі, де готувалася до вступу в Академію мистецтв у Кракові.

В 1922 році прийнята на різьбярський курс цієї Академії.

15 липня 1924 року".

"Приїхав [Олександр] Стовбуненко до Кракова не сам, – розповідав художник Василь Перебийніс, – а з «козаком» Марком. «Козак» Марко – це була жінка, що служила в курені пластунів при 1-м полку кавалерії «Чорні запорожці» («чорношличники»). Це була колишня баронеса, якої чоловіка й дітей розстріляли большевики в її присутності, а вона втекла й платила большевикам за смерть смертю. Поступив Стовбуненко на відділ скульптури до проф. Лящка (до 1911 р. у Костянтина Лящки навчався скульптор, січовий стрілець Михайло Гаврилко. – *Ред.*). На той же відділ поступила і вона – тепер його жінка. Їм не особливо щастило. Народилася в них дитина, але померла. Мусіли важко боротися за кусок щоденного хліба, і це не давало їм можливости щодня відвідувати Академію. По деякому часі при помочі наших людей організують вони нелегальну переправу з Польщі до Чехо-Словаччини. Так без віз вони пробралися в Прагу, де отримали стипендії й продовжували свої мистецькі студії".

З жовтня 1924 р. зарахована на екон. підвідділ екон.-кооп. відділу УГА в Подєбрадах. У кабінеті хліборобства УГА були її роботи: "Бездоганної якости гіпсові моделі корінеплодів, які не одного гостя у блуд увели, роботи пань Олени Рейтеревої і Стовбуненківної". Є згадка про неї як про студентку 3 семестру (1928).

Військовий інвалід. Хворіла. Через поганий стан здоров'я не змогла закінчити навчання. Учителювала на Підкарпатській Русі. Жила з чоловіком Олександром в с. Апшиці (округ Рахів). Діти: Василь (25.12.1926), Світослав (29.11.1928), Одарка (3.09.1930), Калина-Мая (16.05.1933).

Козачкам слава!

Роман КОВАЛЬ
Віктор МОРЕНЕЦЬ, Юрій ЮЗИЧ
Історичний клуб "Холодний Яр"

ТАРАСОВІ КОМПАНІЧЕНКУ – 50 РОКІВ!

29 листопада в Києві відбувся творчий вечір народного артиста України Тараса Компаніченка. Затамувавши подих, прихильники творчості кобзаря поринули у стародавню Україну, насолоджуючись неймовірним співом ювіляра та "Хореї Козацької".

Від імені Історичного клубу "Холодний Яр" Тараса Компаніченка вітав кобзар Тарас Силенко. "Дороге братство компаніченківців, дорогий Тарасе! – звернувся він. – Як Братство тарасівців ставило перед собою найвищі ідеали, так і той, хто почує твій спів, уже не має вибору і мусить бути таким. Радію, що наші шляхи перетиналися ще із садочка. Моя бабуся казала «ясла» та «садочок», а в нашому випускному альбомі було написано – «Детский комбинат». Усі свята в цьому «комбінаті» проходили з портретом… не буду називати кого. Совєтська система робила все, щоб в «дєтском комбінатє» не виріс «апостол правди і науки», а продукувалися гвинтики московської системи. Та всупереч намаганням ворогів ми маємо тебе! Доземний уклін твоїм батькам! Завдяки їм і твоєму родові небесні сіячі надзвичайно щедро посіяли у твоїй душі найдобірніше зерно – яре, шляхетне, яке ти побожно пророщуєш і сієш між люди. За це тобі безмежна вдячність! А того зерна стільки, що, здається, у твоїх струнах бринять усі репресовані кобзарі, лірники, митці, всі ті, хто не доспівав і з недоспіваною піснею пішов у небеса, – і Михайло Гаврилко, і Порфирій Мартинович, і Гнат Хоткевич… Дуже хочеться, щоб планку, яку ти так високо підняв, ти підняв ще вище, – хоч уже й тепер навіть тому, хто йтиме твоїми слідами – кров у крок, нота в ноту, – нелегко її досягти.

Наш історичний клуб заснував Літературну премію ім. Юрія Горліса-Горського, щоб вшановувати велетнів духу. 9 років тому її уперше вручили письменникові Михайлові Іванченку – за «Думу про Вільне козацтво»… З того часу – з року в рік – ця премія присуджується найдостойнішим.

Цього року ми з величезною радістю хочемо вручити її тобі – на пошанування твого таланту, на подяку, що ти з нами в історичному клубі співаєш «рам'я до рам'я», плече в плече…"

І козачка Оксана Герасим'юк дзвінким голосом зачитала: "Диплом лауреата Літературної премії імені Юрія Горліса-Горського Історичного клубу «Холодний Яр» присуджено Тарасові Вікторовичу Компаніченку за популяризацію української визвольної пісні, за створення циклу пісень доби Української революції 1917–1921 років, за вагомий особистий внесок у відродження історичної пам'яті та духовності українського народу, утвердження національних цінностей у житті українського народу". Підписав президент Історичного клубу "Холодний Яр" Роман Коваль. Диплом підкріплений матеріально, і цю почесну місію виконав голова Київської організації ВО "Свобода" Ігор Сабій. Вітаючи Тараса Компаніченка від імені ВО "Свобода", Ігор Сабій зазначив: "Це Бог сподобив вас пірнути у найглибші глибини притрушеної порохом забуття і комплексом меншовартості української національної пам'яті, і звідти ви винесли дивні перли живого українського лицарського духу. Господь вас, як справжнього кобзаря, поставив на сторожі нашої звитяги і нашої слави. Кожним своїм концертом ви не просто будите українців, а засвідчуєте, що українська Україна і українці були, є і будемо на віки вічні, бо з нами Бог. Щиро вітаємо вас, і, безперечно, премія без конверта не буває".

Люба Криворот і Оксана Герасим'юк з радістю виконали наказ президента Історичного клубу "Холодний Яр" поцілувати ювіляра. Щиро вітав славного кобзаря з врученням премії і Віталій Опанащук.

"У ваших піснях – справжня Україна! Ви запалили не одне серце любов'ю до України. Дякуємо за те, що даруєте нам золоте повітря української свободи!" – цими словами Люби Криворот ми й закінчимо репортаж про вшанування художнього керівника "Хореї Козацької" Тараса Компаніченка – символу Української України. Нехай при доброму здоров'ї наш кобзар радує Україну ще піввіку! З роси і води!

Світлина Георгія Лук'янчука

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГ У КАЛУШІ

30 листопада в Калуській центральній бібліотеці ім. Тараса Шевченка відбулася зустріч із дослідником історії Визвольної боротьби Романом Ковалем. Він презентував книжки "Батькам скажеш, що був чесний" та "Здолати Росію", які відкривають нам невідомі імена – затерті, знищені, спотворені та несправедливо забуті.

У зустрічі взяв участь видавець Марко Мельник, доброволець батальйону "Азов", який представив книгу "Жадання фронту" – спогади про свою участь у війні. А командир ОДЧ "Карпатська Січ" Олег Куцин презентував "Воєнну доктрину" Михайла Колодзінського. Чудовим доповненням до заходу стали пісні у виконанні народного вокально-інструментального гурту "Передзвін".

Голова Калуської станиці Братства вояків ОУН-УПА, член Історичного клубу "Холодний Яр" Степан Петраш сказав, що Роман Коваль та його побратими причинилися до того, що вийшли із забуття імена, які відіграли велику роль у становленні української нації. Кандидат історичних наук Ігор Ільницький відзначив, що, вивчаючи книги пана Романа, розумієш, наскільки багатою і недослідженою є українська історія, наш Визвольних рух, величні діяння наших прадідів. Коваль відроджує самобутність нації, повертає їй гідність і надію, бо воскресають лише там, де знають і шанують своїх героїв…

Дякуємо авторам за можливість поринути у світ козацтва та української минувшини, а також – за подаровані бібліотеці книжки!

Зустріч відбулася з ініціативи члена Історичного клубу "Холодний Яр", члена ВО "Свобода" Ігоря Сметанського, за сприяння Координаційної ради, працівників бібліотек міста та Андрія Найди, депутата Калуської міської ради, члена ВО "Свобода".

Гості з Києва презентували також свої книги в Надвірній та Стрию. Їх організували місцеві організації ВО "Свобода". Щира вдячність за змістовні зустрічі!

Світлана ГРИЦІВ, калуська козачка

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ
Видання Історичного клубу "Холодний Яр" Передплатний індекс 33545

ЦИТАТА ДНЯ

У ПРОТИБОРСТВІ З РОСІЄЮ МОЖЕ ВИСТОЯТИ ЛИШЕ УКРАЇНСЬКА УКРАЇНА.

ВОЛОДИМИР ВАСИЛЕНКО

ТРАГЕДІЯ В БАХМУТІ

Жахливі події 29 листопада відкрили для мене цю людину. Просту, чесну, щиру. З великим серцем і по-дитячому чистою душею.

Він жив Україною. У кожному його кроці я побачила чітку логічну послідовність. Вечори за плетінням сіток для наших військових, усебічна допомога пораненим та хворим у шпиталі, допомога в розвитку Бахмута, захист тварин… Він подавав допомогу усім, хто її потребував.

29 листопада близько 21.00 Артем Мирошниченко повертався додому з фестивалю патріотичних фільмів "Висота 307,5". По завершенні показу він перший вигукнув "Слава Україні!"…

Неподалік свого будинку зайшов у магазин щось придбати на вечерю. Вийшовши з магазину, розмовляв по телефону. Можливо, цим привернув до себе увагу двох молодиків, що були напідпитку і шукали пригод. Вони почали чіплятися.

Артем – людина не агресивна, тож намагався уникнути конфлікту. Тому й пішов геть. Один із хлопців вигукнув, що треба наздогнати. Навколо були люди – стояли на зупинці, проходили повз. Артем пришвидшив крок, а далі побіг. Але його догнали.

З відео, поширеного в Інтернеті, видно, що нападники зірвали з Артема куртку. І побачили вишиванку…

Молодики намагалися поставити Артема на коліна. Він пручався, і все ж його силоміць всадили на коліна. Після словесного "виховання" та емоційної жестикуляції – міцний удар. Артем упав. Після цієї "перемоги" агресор не зупинився. Напевно, його розлютив образ непритомної жертви. І він застосував прийоми, яких його навчили в Бахмутській спортивній школі бойових мистецтв ММА "Чемпіон"…

Завдав ще 6 чи 7 ударів – міцних, відпрацьованих у спортзалі. Після того Артема піднімали та кидали на асфальт, тягали по асфальту, знову піднімали і кидали на бруківку. Нарешті пішли додому… Мати одного з них згодом зізналася, що чула, як син і його товариш висловили намір піти і добити свою жертву.

2 години непритомний Артем пролежав на землі – зовсім недалеко від своєї домівки. Його знайшла продавчиня місцевого магазину. Страшні травми, надскладна операція, кома…

2 грудня перед судом постав підозрюваний у злочині 16-річний Микола Якович Барабаш. Він заявив, що не розуміє української та вимагає перекладача. Його адвокатеса в судовому процесі вживала лише російську. На зауваження громадськості та прохання перейти на державну мову пояснила: "У нас реґіон, тут все так разґаварівают".

Суддя в той день був добрий. Він не зважив на клопотання прокуратури про взяття під варту підозрюваного у скоєнні тяжкого злочину і застосував до нього цілодобовий домашній арешт. Після засідання під тиском матері Барабаш вибачався перед Сергієм Мирошниченком, Артемовим братом.

Після семиденної коми, штучної вентиляції легень, зупинки серця 5 грудня Артем назавжди пішов від нас. 7 грудня суд відправив другого підозрюваного – 17-річного Олександра Баришка – на 2 місяці в СІЗО.

Він уже мав умовний строк за грабунок та незаконне заволодіння транспортним засобом. Його виключили з аграрного ліцею за неадекватну, агресивну поведінку, за твір, у якому він признався, що хоче бути кілером… 11 грудня на 60 діб

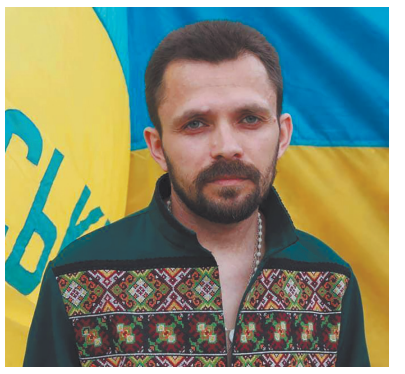

заарештували й 16-річного Миколу Барабаша. Обох – без права внесення застави.

Ми, українці Донбасу, знаємо, наскільки небезпечною є боротьба за право говорити рідною мовою на рідній землі. Мотивом страшного злочину в Бахмуті, на мою думку, стала саме національна належність, національна ідентичність Артема, яку він з радістю усвідомив і щиро культивував у своєму місті. Українська мова і вишиванка, напевно, й викликали лють молодиків.

Артем загинув тому, що щиро любив Україну, щодня боровся за її перемогу. Його мученицька смерть наочно висвітлила проблему: в Україні йде війна за існування української нації.

Вірного сина України Артема Мирошниченка ми провели в останню путь 8 грудня. Поховали на кладовищі в Ямполі, де спочивають його рідні.

Мовчазний красень, він завжди був у перших рядах. З прапором, з українською мовою, у вишиванці.

Таким ми й запам'ятаємо його, борця за Шевченкову Україну.

Оксана БОЛОТЮК
м. Бахмут Донецької обл.

ОСТАННІЙ ОТАМАН КИЇВЩИНИ

90 років тому чекісти викрили на Київщині підпільну організацію. Керував нею сотник Армії УНР Пилип Драник-Косар, який за завданням військового керівництва УНР готував повстання на весну 1930 року.

Улюбленим місцем таборування козаків Гайового і Косаря було урочище Кладова – дика пуща між станцією Боярка і селом Дзвінковим, "мальовнича і велично-сувора". Сергій Єфремов назвав її "неприступною твердинею гайдамацькою". У це урочище більшовики без збройної сили боялися й потикатися. Тут не тільки природа була суворою, а й хлопці отаманів Гайового та Косаря.

На початку 1920-х Косар створив підпільну організацію на території Київського і Білоцерківського повітів Київської губернії. Очолював 10-й район Повстансько-партизанського штабу Юрка Тютюнника. Проводив підпільну роботу до 26 грудня 1929 року…

Перша згадка про рідне Пилипове село Княжичі з'явилася в рукописах монахів 991 року. Була це фортеця. Побудували її за 8 верст від Білгорода, що грізно височів на правому березі річки Ірпеня. Першими мешканцями Княжичів були воїни. Воїнами стали й наступні покоління жителів Княжичів. За часів Богдана Хмельницького мешканці Княжичів належали до Ясногородської сотні Київського полку Війська Запорозького. 1708-го село стало частиною Фастівського полку Семена Палія. У 1768 р. Княжичі підтримали гайдамацького ватажка Івана Бондаренка. У Княжичах завжди жили хлібороби-воїни. А в 1917-му і подальших роках Княжичі підтримали владу УНР…

Ось лише один факт. Неподалік Княжичів є с. Новосілки. У селі є братська могила з меморіальною дошкою. На ній напис: "Тут загинули 64 червоноармійці 521 Богунського полку в бою 18 вересня 1919 року". На дошці не вказано, у бою з ким загинули червоні, але люди пам`ятають… Раніше було зазначено, що в бою з "бандитами". Так комуністи називали місцевих людей, які підтримували владу УНР.

Який вигляд мав отаман?

Ось свідчення сексотів у 1929 році: "Звуть його Пилип. Прикмети такі: років 30, високого зросту, дебелий, на лівій руці два пальці (мізинець і безіменний) не діють через поранення… Одягнений у шинель, нібито англійського сукна, в сірій папасі, в чоботах. Озброєний карабіном, два патронташа через плече й один патронташ на поясі, двома бомбами, одним револьвером у кобурі і двома револьверами за поясом".

Ось так: карабін, дві бомби, три револьвери! "Прошу, таваріщі, підходьте!"

У свідченнях чекістів є розбіжності: "Блондин… великі руді вуса… русявий… темний шатен… виголив англійські вуса… чорне волосся… носить малу гостру борідку". Досвідчений підпільник не раз міняв зовнішність, дезорієнтуючи ворога.

10 років чекісти не могли розкрити його організацію!

І після поразки Другого зимового походу, ліквідації Повстансько-партизанського штабу Юрка Тютюнника та розпуску Армії УНР отаман Косар продовжував ефективно розбудовувати підпільну організацію. Він не раз переходив у Польщу для доповіді вищим чинникам УНР, відтак міг там залишитись, але кожного разу повертався, щоб продовжити боротьбу. Перебуваючи на нелегальному становищі, Пилип не втрачав людського обличчя: був завжди підтягнутий, поголений, у гарно припасованому одязі.

Отаман Косар планував на весну 1930-го повстання проти "московської комуни". Мав намір визволити Київ. Зробив карту Київського укпіррайону. Ось оцінка чекістів:

"В боевом отношении чертеж очень ценный. Чертеж сопровождается грамотно составленной легендой (…) Для артиллериста и тактика эта записка раскрывает буквально все планы. Для нас это непоправимый урон (…) Сам работник квалифицированный военный, видимо, бывший офицер-украинец, хорошо знает военную украинскую терминологию армии Петлюры (…) Агент имеет большой опыт (…) Агент работал очень добросовестно и кропотливо, вкладывая свое желание в дело (…) Секретности КиУР'а (Київського укпіррайону. – *Ред.*) нанесен значительный урон".

Не знали чекісти, що до Першої світової Пилип навчався в школі живопису та скульптури Владислава Галімського!

Причиною арешту отамана стала пісня. Читаємо протокол допиту "члена партии" Олександра Синявського із с. Ясногородки, стрільця охорони Південно-Західної залізниці. 9 грудня 1929 р. на допиті в ҐПУ він розповів: "В х. Балки Київського району мешкає Олександра Якимівна Башенко, на якій 20 листопада я одружився. Перебуваючи в неї вдома, я якось заспівав пісню: «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю, чому я не сокіл, чому не літаю». Олександра сказала:

– Ех, якщо б ти знав, хто цю пісню співає!

На моє запитання, хто її співає, вона відповіла, що не скаже.

Пізно ввечері, вже всі спали, дружина почала розпитувати, чи знаю я «Пилипа із Княжичів». Відповів їй, що знаю, тоді дружина призналася: цей Пилип переховується у них. Далі розповіла, що Пилип дуже добре озброєний: має три револьвери системи маузер, наган і браунінг, карабін і п'ять-шість гранат. Потім переповіла, що Пилип казав їй, що весною 1930-го обов'язково буде війна з Польщею та іншими західними країнами. Коли ж почнеться війна, Пилип підніме на Київщині повстання. І, як казав Пилип: за ним підуть всі молоді селяни, а зброї в нього є нібито дуже багато".

Пилип Драник хотів "вигнати всіх ворогів з України і звільнити український народ", але 26 грудня 1929 р. його арештували на хуторі Балки в хаті Башенків, неподалік села Княжичі. Ось як це сталося: "Дело "Забытые" (…) После сознания Башенко, у него на квартире была организована засада в составе трех человек, усиленная 25 декабря еще двумя сотрудниками. В ночь на 27/12 в 10 ч. вечера Косарь-Дранник по приглашению жены Башенко явился от своей сестры на квартиру Башенко, где он и был арестован… При задержании оказал сопротивление".

Під час обшуку Косаря-Драника було знайдено його автобіографію, яка характеризує його політичну діяльність у минулому, написану ним інструкцію про ведення агітаційної роботи на селі, "нотатки про майбутній державний устрій України (селянський уряд)", фіктивні документи на ім'я Примаченка, чисті бланки Княжицької сільради, топографічні плани і карти КУРу.

Оскільки отаман на допитах не зізнавався "у своїй контрреволюційній діяльності і не видавав своїх співучасників", чекісти в січні провели масові арешти "неблагонадійних". "Арештували на сьогоднішній день по селу 42 людини і по місту 4 людини".

Отамана розстріляли 7 квітня 1930 року. Разом з ним окупанти безжалісно позбавили життя і його п'ятеро побратимів. Розстріляли їх у час, коли по всій Україні заклекотали повстання проти російської окупаційної влади.

З 20 лютого по 2 квітня 1930 р., за даними ҐПУ, в Україні вибухнули 1716 повстання, 15 з яких чекісти кваліфікували як широкі повстання проти їхньої влади. Ми маємо пам'ятати тих, хто не змирився з поневоленням, хто продовжував боротьбу.

Роман КОВАЛЬ
Владислав КАРПЕНКО

«ПОДЄБРАДСЬКИЙ ПОЛК»

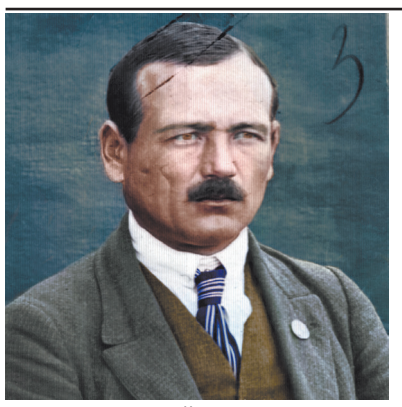

СЄЦІНСЬКИЙ Осип (6.01.1888, с. Тартаковець, тепер с. Тартаків Сокальського р-ну Львівської області – 5.08.1965, Торонто). Військовий і громадський діяч, інженер-металург, науковець, викладач; член УВО (1920-ті), асистент кафедри хімії Високої гірничої школи в м. Пржібрамі (ЧСР; 1930-ті), співробітник часопису "Нове Село" та видавництва "Червона Калина", викладач Львівського державного техніч. ін-ту (1942 – 1944), заст. голови Т-ва українських інж. в Канаді, заст. голови НТШ у Канаді (з 1952); звання – підхорунжий УСС, чотар УГА.

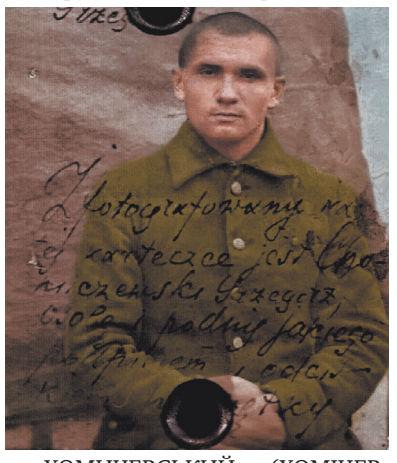

ХОМИЧЕВСЬКИЙ (ХОМІЧЕВСЬКИЙ) Гриць (10.01.1896, с. Голоби, тепер смт Ковельського р-ну Волинської обл. – після 10.1963). Військовий, громадський і спортивний діяч, пластун, інженер-агроном (1930); член президії "Спортового студентського гуртка" при УГА в Подєбрадах (1924); звання – сотник 3-ї Залізної дивізії Армії УНР. Учасник "Українського сокола".

СТЕФАНИШИН ("АНТІН ВАРТОВИЙ", "ТОНЬКО") Антін Савович (27.05.1897, м. Долина, тепер Івано-Франківської обл. – 18.01.1972, м. Чикаго, США). Військовий та громадський діяч, учитель, політв'язень, поет, драматург; чотар УГА (1918 – 1920), бойовий референт Долинської пов. команди УВО (12.1920 – 1922) та Стрийської окр. команди УВО, кур'єр УВО, вчитель "Рідної школи" (Долина, 1935 – 1938); звання – стрілець УСС (поч. 1918) та Галицької армії (з 1.11.1918), хорунжий УГА та Армії УНР.

Автор драми "У сумерках віків" (розповідь про заснування Долини). Автор слів до пісень – "Пісня націоналістів" та "Гімн луговиків". Збірка поезій А. Вартового "Кличе дзвін" 1926 р. вийшла у видавництві "Нова доба". 2 вересня 1919 р. в с. Чоботарці (тепер с. Заболотне) написав спомин "Крижопіль. Фрагменти з бою пробоєвого Гуцульського куріня на Великій Україні", у якому відтворив події від 19 серпня до 1 вересня 1919 р. Автор спогадів "Дес.[ятник] Захарків повздержує панцирник" та "Машиніст-залізничник Пшеньович краде панцирник". Почесний громадянин м. Долини Івано-Франківської області.

СЕРЕДА Марко Степанович (Стефанович) (15.01.1899, Проскурівський пов. – після 28.06.1922). Військовий та громадський діяч; командир 3-го куреня 1-го полку Сірої дивізії (10.03.1918), член Студент. громади т. Щипйорно; звання – підпоручник рос. армії, підполковник Армії УНР.

САВЧУК Хведір (Федір, Теодор) Хведорович (5.03.1897, місто Білопілля, тепер Сумської обл. – 18.01.1969, США). Військовий, громадський і кооп. діяч, інженер-агроном (20.06.1928); командир вогнеметної сотні, в. о. командира кулем. сотні панцерника "Ударник", командир кулем. сотні 6-ї Січової дивізії Армії УНР (04.1920); член Спілки українських інженерів у Польщі (з 1928), пов. агроном Т-ва "Сільський господар" (1930-ті, м. Бучач), член дирекції пасічного кооперативу "Рій" (Львів), управитель с.-г. школи в с. Дашаві (тепер Стрийського р-ну Львівської обл.).

ЧИЖИКІВ (ЧИЖИКОВ) Віктор Іванович (20.01.1898, м. Короча Харківської губ., тепер Білгородської обл., РФ – після 11.1922). Військовий і громадський діяч; командир 2-ї батареї Окремого кінно-гірського дивізіону (під час Першого зимового походу), член дивізійної ради Окремої кінної дивізії для представлення вояків до ордена "Залізний хрест" за Зимовий похід (від 28.02.1921); звання – сотник Окремого кінно-гірського гарм. дивізіону (Олекси Алмазова) Армії УНР. Лицар Залізного хреста.

Роман КОВАЛЬ
Віктор МОРЕНЕЦЬ, Юрій ЮЗИЧ
Історичний клуб "Холодний Яр"

Енциклопедія Визвольної боротьби "«Подєбрадський полк» Армії УНР"

Біографію і світлину оприлюднюємо вперше. Ширше – у томі 3, який вийде у січні 2020 року.

Цифрова колоризація – Тарас ГЛАДЕНЬКИЙ.

ХОЛОДНИЙ ЯР СУМУЄ

22 грудня 2019 р. під час перестрілки загинув 29-річний Герман Ігорович Соловйов, військовослужбовець 93-ї ОМБ ЗСУ "Холодний Яр".

"Герман родом із м. Кам'янського, жив у м. Дніпрі. Через високий зріст мав позивний «Маяк». Не пив, не курив, дуже хороший механік-водій, золоті руки. Чудовий спеціаліст. Сказали – зробив. Таких людей завжди не вистачає. Це величезна втрата", – кажуть про бійця побратими.

У Збройні сили прийшов у вересні 2018-го. У до холодноярців приєднався, коли бригада вийшла на Донеччину – воював у Верхньоторецькому.

У нього залишилася мама.

Глибоко співчуваємо рідним та близьким Германа!

Вічна пам'ять!

Історичний клуб "Холодний Яр"

ЗАПОВІВ БЕРЕГТИ ІСТОРИЧНУ ПАМ'ЯТЬ

11 грудня 2019 р. в Будинку письменників у Києві відбувся вечір пам'яті видатного українського етнопсихолога, етнографа і педагога Володимира Куєвди. 22 листопада йому виповнилося б 75 років…

Володимир Терентійович Куєвда народився в с. Засупоївці Яготинського району на Київщині. Закінчив філологічний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка. Працював у Товаристві "Знання". Був першим заступником голови Товариства української мови ім. Тараса Шевченка. Захистив кандидатську дисертацію із психології. Очолював лабораторію історичної психології Інституту психології ім. Григорія Костюка Академії педагогічних наук України.

Володимир Куєвда стверджував, що народні традиції і звичаї, фольклор є чинником, що обумовлює як психічний розвиток окремої людини, так і стереотипи поведінки, етносоціальні настанови, ментальні вияви цілого етносу.

У творчому доробку науковця – праці, присвячені проблемам формування світоглядно-ціннісних орієнтацій, історичної пам'яті, етнонаціональної свідомості, дослідження формування національної свідомості особового складу українського війська. Науковим підсумком його життя стала монографія "Міфологічні джерела української етнокультурної моделі: психологічний аспект".

– Це був справжній українець, який передавав нам дух перемоги, – сказав про Володимира Куєвду журналіст Тарас Марусик, модератор вечора.

У Будинку письменника зібралися друзі, колеги та учні видатного українця. Їхні спогади створювали портрет Володимира Куєвди. Радіожурналістка Емма Бабчук пригадала, як на початку 1990-х "ліваки", працівники радіо, влаштували гучний шабаш проти української мови, зокрема і її передач, у внутрішньому дворику Українського радіо. І раптом телефонний дзвінок: "Це Володя Куєвда. Я з вами".

Володимир Куєвда був теплою і сердечною людиною, мав дивовижний художній смак. Він говорив: "Без мови ми не є самі собою. Без народної пісні ми не ми. Без цього ми не відбудемося як держава". А ще він різьбив по дереву. Ходив колядувати, зокрема з Тарасом Силенком і Романом Ковалем колядували у Трипіллі, в онучки отамана Зеленого Катерини Булавин.

Перекладач із французької Євген Луняк із Ніжина розповів, що Володимир Куєвда відзначався гострим розумом і тактовністю. За виступ у Чернівцях на фестивалі "Червона рута" його звинуватили в антирадянщині й звільнили з роботи. Він зміг поновитися лише за рішенням суду.

Роман Коваль згадав, як в одній телестудії зійшлися Володимир Куєвда, Галина Лозко та американський професор Джордж Грабович, який хотів накинути нам чужі цінності. Куєвда і Лозко вщент розгромили чужого авторитета. Грабович мусив тікати зі студії. "На останній науковій конференції, – вів далі промовець, – Володимир Куєвда процитував концептуальну тезу наших ворогів: «Забуття минулого – ознака політкоректності». Так міг сказати тільки злочинець, який не хоче, щоб його злочини пам'ятали. Якщо ж така позиція формується на державному рівні, значить, хтось бажає стерти з пам'яті злочини його народу проти нас, українців. Вороги прагнуть, щоб ми забули свої могили і свою славу. Вони хочуть, щоб ми забули про Голодомор, але пам'ятали про Голокост. Нагадав Куєвда і вислів одного такого «діяча», Олександра Роднянського, колись власника телеканалу «1+1». Он як він висловився про нашу Батьківщину: «Територія, яка поки що називається Україна». Записав я до свого щоденника і таку фразу Куєвди: «Фольклор – це літопис, це народне вчення, народна мудрість»".

Роман Коваль схарактеризував Куєвду: "Це найпотужніший український інтелект, який я зустрічав у своєму житті. Куєвду можна було випустити на будь-який дискусійний майданчик, проти будь-якого противника, нехай із найвищими академічними кваліфікаціями. І можна було не хвилюватися. Ми знали: наш Куєвда переможе їхнього авторитета. Не просто переможе, а розіб'є, розтрощить, розпорошить, пустить за водою і вітром. І зробить це спокійно, елегантно, з усмішкою, майже ввічливо".

Заслужений артист України кобзар Тарас Силенко виконав пісні й також поділився спогадами. Володимир Куєвда любив жартувати, розігрувати. Дуже добре знав діалекти української мови. Слухаючи розмову тієї чи іншої людини, міг визначити, з якого району (навіть із села!) вона походить. Якщо під час поїздки помічав цікаві віконниці чи різьблення, зупинявся, спілкувався з господарями, розпитував.

Інженер-підприємець із Ніжина Микола Шкурко зазначив, що Володимир Куєвда був ідеологом українського державотворення. Лікар Володимир Рижак нагадав, що Куєвда був кандидатом у майстри спорту з класичної боротьби і кандидатом у майстри спорту з греблі на каное. Крім того, володів навіюванням, міг би бути лікарем.

Про велич особистості Володимира Куєвди говорили доктор педагогічних наук Сергій Болтівець, доцент Віталій Радчук, професор Оксана Яремчук, доктор психологічних наук Вадим Васютинський та інші визначні науковці.

Друзі та колеги переглянули фільм про Володимира Куєвду (режисер Іван Сергієнко).

Було запропоновано провадити періодичні наукові читання пам'яті Володимира Куєвди і заснувати Інститут української етнічної психології ім. Володимира Куєвди.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
Історичний клуб "Холодний Яр"

"КОЛІЇВЩИНА: ПРАВО НА ПОВСТАННЯ"

23 грудня в конференц-залі редакції загальнонаціональної газети "Український інтерес" відбулася перша презентація збірника наукових і науково-популярних статей "Коліївщина: право на повстання". Побачив він світ з нагоди 250-ліття національно-визвольного повстання 1768–1770 років. Участь у заході взяли співавтори книги – почесний краєзнавець України, член Історичного клубу "Холодний Яр" Євген Букет, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України Тарас Чухліб і доктор історичних наук, професор Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя Євген Луняк, – а також член Історичного клубу "Холодний Яр" кобзар Тарас Силенко, дослідник Чигиринського краю Олександр Солодар, композитор Андрій Бондаренко, журналісти та блогери "Українського інтересу".

У Європі право на повстання (jus resistendi, право на революцію, право опору) було зафіксоване ще у "Великій хартії вольностей" 1215 року – першому юридичному документі, у якому закладено основи концепції прав людини.

Статути Речі Посполитої від Мельницького привілею Олександра Ягеллончика 25 жовтня 1501 р. до Конституції 3 травня 1791 р. також передбачали право опору. Тож багато разів "Військо Запорозьке… змушене було кров'ю і відвагою боронити цілісність своїх прав, і цій обороні сам Бог, месник, сприяв".

Повстання надвірного козацтва в Україні проти тиранії та гноблення українського населення польською шляхтою та євреями-орендарями, спричинених окупацією території Війська Запорозького Річчю Посполитою 1714 року, цілком вписувалося в тогочасну модель захисту прав і свобод людини.

Збройний опір українців Речі Посполитій через брутальне порушення їхніх прав і свобод був гідною відповіддю гордого народу. Коліївщина (1768–1770) як соціально-національна революція сумірна з Війною за незалежність США (1775–1783) та Великою французькою революцією (1789–1799). Але, на відміну від них, повстання за козацьку республіку не увінчалося перемогою. Поразка на півтора століття зняла з порядку денного світової дипломатії питання існування Української держави. Вона не дала змоги об'єктивно оцінити ту потугу, яку вніс цей рух у всесвітню історію, ті зерна, які посіяло це рушення проти поневолення. Попри трагічність для українського народу, Коліївщина стала цивілізаційним рубіконом, після якого право людини на свободу, незалежно від національності, віри, волевиявлення, вийшло на перше місце.

До збірника "Право на повстання: Коліївщина" увійшли три дослідження про Коліївщину визначних істориків минулого – Костя Широцького, Осипа Гермайзе і Гната Хоткевича, а також дослідження сучасних науковців. Видання побачило світ у видавництві Марка Мельника, члена Історичного клубу "Холодний Яр".

Коліївщина є невід'ємним складником національної пам'яті і самоідентифікації українців. Прийде час, коли її лицарі-провідники посядуть гідне місце в національному пантеоні творців української державності.

Нашим прапрадідам слава!

ТИХИЙ ЛИЦАР МИКОЛА ОЦУН

(1.10.1948 – 19.12.2019)

На Луки Сварожі відійшов Микола Петрович Оцун, заслужений працівник культури України, заступник голови Київської організації СОУ, просвітянин, різьбяр, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, головний координатор Собору українських звичаєвих громад, козак Історичного клубу "Холодний Яр".

"Завжди привітний, усміхнений, життєрадісний, активний", – написав Ігор Пошивайло.

Микола Оцун був одним з ініціаторів встановлення скульптури Перуна на Старокиївській горі, різьбив його.

Микола був добрим товаришем, опікувався іншими, зокрема хворим бандуристом Віктором Лісоволом, ходив до нього в лікарню. Тихий лицар! Надійний, без фальшу, веселої вдачі. Світлий. "Пам'ятаю, як сяяли його очі, коли він співав «Многая літа»", – написала Тамара Вірська.

У листопаді він провів в останню путь Володимира Муляву. Тепер провели в останню дорогу Миколу Оцуна. Вічна пам'ять!

Історичний клуб "Холодний Яр"

СТЕПАН ГАВРИЩИШИН

(1.01.1929, с. Суховоля, Львівщина – 12.12.2019, Львів)

Дім без батька. Глибока ніч. Батьківський будинок. Всі розійшлися по домівках. Тільки я та мій батько. Спати не хочеться зовсім, сиджу в кріслі, поряд лежить батько, у домовині. Плачу немає, але сльозам це невідомо – іноді стікають по щоках. Думки та спогади рояться в голові… Після закінчення інституту дістав направлення на роботу в Київ. Мати була проти, але батько вирішив, що я повинен набувати життєвого досвіду самостійно. З того часу батьки залишилися самі. Роки невпинно спливали. Спочатку відійшла у засвіти мати, а тепер поєднався з нею й батько. Спливають у пам'яті його розповіді про дитинство, особливо про війну. Як проходили селом, змінюючи владу, війська. Як тремтіли віконні шибки, коли бомбили Львів. Як палаючий німецький бомбардувальник повільно падав край села. Як доля дивом вберегла від німецьких куль. Як молоді хлопці з УПА весело фліртували з дівчатами біля їхньої хати. Арешт сестри. Депортація родини в далекий Сибір. Життя на чужині. Повернення на Батьківщину. На Різдво я з родиною завжди приїжджав до батьків. На Святвечір, після молитви, першим завжди промовляв голова родини – батько… Ніч минула. Похорон. Всі розійшлися. Дві могили та два хрести… поряд. Перед від'їздом у Київ сидимо за столом, трішки вина, тиша, я промовляю слова. Тепер це мій обов'язок, моя відповідальність… Буду приїжджати в рідний дім і надалі. Яким він буде, дім без батьків?

Ще не знаю…

Ігор ГАВРИЩИШИН
Історичний клуб "Холодний Яр"

щиро співчуває другові Ігорю. Нехай Степан Іванович Гаврищишин спочиває з миром! Вічна пам'ять!

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Видання Історичного клубу "Холодний Яр" можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Коваля у Приватбанку: 5168 7554 4667 0339.

Переславши гроші, просимо телефоном (або через електронну адресу kovalroman1@gmail.com) замовити книжки, вказавши куди і кому надсилати книжки.

Номери телефонів 067-726-30-36, 066-211-41-85.

Ось ціни без вартості пересилки:

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Коваля – 225 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Коваля – 60 грн.

"Здолати Росію" Романа Коваля – 220 грн.

"Сумщина в боротьбі" Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича – 200 грн.

"Отаман Зелений" Романа Коваля – 100 грн.

"Подєбрадський полк" Армії УНР Р. Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 215 грн.

"Подєбрадський полк" Армії УНР Р. Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 100 грн.

"Отаман Орлик" Романа Коваля – 100 грн.

"Історія Холодноярської організації" Романа Коваля – 50 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Коваля – 80 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 100 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 300 грн.

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ (Калуш) – 150 грн.

Віктор КОБЗАР (Січеславщина) – 400 грн.

Тарас і Ростислав КОНЕЧНІ (Прикарпаття) – 1000 грн.

HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Коваля – 275 грн.
"Здолати Росію" Романа Коваля – 265 грн.
"Сумщина в боротьбі" Р. Коваля, В. Моренця та Ю. Юзича – 240 грн.
"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Коваля – 90 грн.
"Подєбрадський полк" Армії УНР Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 240 грн.
"Подєбрадський полк" Армії УНР Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 130 грн.
"Отаман Зелений" Романа Коваля – 125 грн.
"Історія Холодноярської організації" Романа Коваля – 75 грн.
"Отаман Орлик" Романа Коваля – 120 грн.
"Крізь павутиння змосковщення" Романа Коваля – 105 грн.
"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 130 грн.
"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 350 грн.

Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Коваля, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14, Київ, 03049.

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині XX століття.

Ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АТО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Ціна – 89,42 грн на рік
Наш індекс – 33545

Редактор **Роман Коваль**
Верстка **Олександр Литвин**
Коректор **Надійка Овчарук**
Інформаційне забезпечення **Микола Владзімірський, Владислав Карпенко, Люба Криворот**
Технічний директор **Максим Селюзкін**

Адреса для листування 03049, Київ, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
kovalroman1@gmail.com

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325.
Наклад 1000 примірників.
Видруковано 30.12.2019 р. ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед"
Номер замовлення 1910314
Засновник Роман Миколайович Коваль

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України